

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Konflikthantering i förskolan

En naturlig del av livet

Sofia Israelsson

&

Madelen Danielsson

2014

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp

Didaktik

Förskolläraryrket

Handledare: Davoud Masoumi

Examinator: Christina Gustafsson

Danielsson, Madelen & Israelsson, Sofia (2014). *Konflikthantering i förskolan – En naturlig del av livet*. Examensarbete i didaktik. Förskolläraryrket. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Konflikter är en naturlig del av livet och mellan barn på förskolan som uppstår dagligen, framförallt när barnen leker tillsammans. En konflikt kan ses som en utvecklingsmöjlighet och det är därför viktigt att barnen får lära sig om olika strategier för hur man hanterar en konflikt. Många pedagoger inom förskolan känner sig osäkra på hur en konflikt som uppstår mellan barn ska lösas vilket då kan leda till att konfliktsituationerna mellan barnen eskalerar eller förblir olösta. Om förskollärarna går in och hjälper till att lösa en konflikt utan att involvera barnen, så går barnen miste om en möjlighet till utveckling. Det syfte som detta examensarbete har är att ta reda på hur förskollärarna inom förskolan ser på konflikter och vilka strategier de använder sig av för att hantera dem. För att få fram förskollärarnas synsätt så har vi valt att använda oss av intervjuer som forskningsmetod där vi har låtit åtta stycken förskollärare delge oss sin syn på konflikter och belysa de olika strategier som används vid konflikthantering. Resultatet av denna studie har visat att förebyggande konfliktarbeten och pedagogers närvaro i barngruppen har stor betydelse för att barnen ska kunna lära sig hur man hanterar konflikter.

Nyckelord: Förskola, Förskollärare, Konflikter, Konflikthantering, Pedagoger

Innehåll

Förord	1
1. Inledning	2
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställningar	4
1.3 Begreppsdefinition.....	4
1.3.1 Förskollärare	4
1.3.2 Pedagog	4
1.3.3 Hen	4
1.3.4 Konflikt	5
2. Litteraturgenomgång.....	6
2.1 Konflikt	6
2.2 Konflikthantering.....	7
2.3 Pedagogens ledarskap	8
2.4 Vad lär sig barnen av en konflikt.....	9
2.5 Förebygga konflikter.....	10
2.6 Teoretiskt ramverk	11
3. Metod.....	12
3.1 Val av metod.....	12
3.2 Urval	13
3.3 Genomförande	13
3.4 Bearbetning och analys	15
4 Resultat och analys	16
4.1 Förskollärarnas definition på konflikter.....	16
4.2 Förskollärarnas strategier vid konfliktlösning.....	17
4.3 Förebyggande konfliktarbete i förskolan	18
4.4 Pedagogernas generella syn på konflikter som uppstår i lek	19
4.5 Träda in i en konflikt.....	21
4.6 När konflikten går överstyr	22
4.7 Hanteringen av vardagliga konflikter som uppstår vid lek	23
Sammanfattning av analys	25
Diskussion.....	26
Metoddiskussion.....	26

Resultatdiskussion	27
Didaktiska implikationer.....	29
Fortsatt forskning.....	30
Referenslista	31

BILAGA 1

BILAGA 2

Förord

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till de förskollärare som har tagit sig tid till att delta i vår studie. Det är med er hjälp och ert bidrag som vi har kunnat genomföra detta arbete. Vi vill också rikta ett tack till Davoud Masoumi vid Högskolan i Gävle som genom din handledning har gett oss goda råd på hur vi skulle gå till väga när vi kände att vi hade fastnat.

Vi vill också passa på att tacka våra familjer och vänner för att de har stått ut med oss och stöttat oss under den här tiden som vi har arbetat med detta examensarbete.

Sist men inte minst så vill vi tacka varandra för att vi tagit oss igenom den här utbildningen och detta examensarbete tillsammans genom ett gott samarbete utan minsta lilla dispyt.

Borlänge 2014-11-14

Sofia Israelsson

Falun 2014-11-14

Madelen Danielsson

1. Inledning

I det här examensarbetet har vi valt att undersöka hur pedagoger inom förskolan reflekterar och arbetar med konflikter som uppkommer när barn leker. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) hävdar att pedagoger i förskolan ska sträva efter att uppnå de uppmaningar och mål som den innehåller för att få en sådan bra och utvecklande verksamhet som möjligt. Läroplanen hävdar att pedagogerna ska:

”stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra” (Skolverket, 2010, s 9).

Förskolan ska också sträva efter att barnen:

”utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler” (Skolverket, 2010, s 9).

Dessa citat ifrån läroplanen belyser det uppdrag som pedagoger inom förskolan har när det kommer till att lära barnen om hur man hanterar en konflikt. För att kunna lära barnen om hur man löser en konflikt så är det viktigt att pedagogerna själva har kunskaper om detta.

Konflikter är en viktig del av ett barns utvecklande och lärande. När barnet själv får tänka efter och välja mellan olika strategier för att komma fram till en lösning på en konflikt, så ökar inte bara barnens kompetenser kring konflikthanteringen utan även deras självkänsla blir stärkta. Dessutom kan det bidra till att barnen växer i sina kompisars ögon genom att de klarar av att lösa en konflikt utan en pedagogs medverkan (Brodin & Hylander, 2002). För att barnen ska kunna utveckla kunskaper i konflikthantering så innebär det att pedagoger i förskolan måste lära barnen hur man hanterar och löser en konflikt på bästa sätt. Därför är det i sin tur viktigt att pedagoger har de rätta kunskaperna om konflikthantering. Vikten av pedagogernas syfte till att lära barnen om konflikthantering styrks av författaren till boken ”*Hissad och dissad*” som menar att det är viktigt att pedagogerna förmedlar för barnen att konflikter är naturligt och är en del av livet. Det är genom att lära sig att hantera konflikter som man utvecklas och stärks som person (Öhman, 2009).

Whalström (1996) menar att konflikter kan ses som någonting positivt, även om dem känns obehagliga under tiden som den pågår. Fortsättningsvis skriver hon att en konflikt ger

människor en tillfällighet till att mogna och hantera framtida konflikter bättre. Öhman (2003) är även hon inne på att konflikter är en viktig del av individers utveckling. Hon anser inte att det är bra att en konflikt förblir olöst utan man måste försöka lösa den så att alla parterna blir nöjda med lösningen. Barnen i förskolan hamnar dagligen i konflikter med både vuxna och andra barn. När ett barn hamnar i en konflikt med ett annat barn så måste ibland vi som pedagoger träda in och hjälpa till med att lösa konflikten.

Då vi som blivande förskollärare får vägledning genom läroplanen och den senaste forskningen som styrker vikten av att lära barnen om konflikthantering så anser vi att det är viktigt att förskollärare har goda kunskaper i hur man på bästa sätt löser en konflikt som uppstår mellan barnen i den dagliga verksamheten på förskolan. Om vi som nyutbildade förskollärare inte har de rätta kunskaper i att lösa konflikter, hur ska vi då kunna få barngruppen att fungera och hur ska vi kunna få barnen att förstärka sin självkänsla och integritet? Man har märkt att barnens inläring sjunker om man inte på rätt sätt hanterar dessa konflikter som uppstår mellan barnen i lek (Edman Ståhl, 1997).

Vi har under vår utbildning haft verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och vi har även vikarierat på olika förskolor under studietiden och det är då vi har upptäckt att vi inte är trygga i vår roll att lösa konflikter som uppstår mellan barnen på förskolan. Vi saknar kunskaper om konflikthantering då det inte varit så stort fokus på detta ämne under vår förskolläraryt utbildning. Under VFU – perioderna så har vi även uppmärksammat att många pedagoger delar vår osäkerhet i hantering av konflikter samt att det har funnits olika konfliktlösningar till och med inom samma arbetslag. Man har helt enkelt inte samma syn på konflikthantering vilket då skapar problem inom barngruppen. Om inte pedagogerna inom samma arbetslag har likvärdiga kunskaper om konflikthanteringen så blir det svårt att lära barnen om hur man löser en konflikt på bästa sätt. Om barn som hamnar i en konflikt med varandra behöver stöd ifrån en pedagog vid konfliktlösningen och stödet varierar ifrån pedagog till pedagog, hur ska då barnen veta vilket sätt som är mest lämpligt att använda i framtiden? Genom att diskutera konflikthanteringen i arbetslaget och att man har ett kontinuerligt värdegrundsarbete så att arbetslaget har samma synsätt på hur man agerar i situationer där konflikthanteringen blir nödvändig (Öhman, 2009).

Alla som arbetar i förskolan måste ta sitt ansvar för hur man betar sig med barnen. Man lär ständigt tänka på hur man kommunicerar och hur man använder sig av sitt ledarskap. Det finns många pedagoger i förskolans värld som vet exakt hur de ska bemöta barn när det handlar om konflikter men det finns också pedagoger som känner precis som oss, att de

känner sig osäkra i sin yrkesroll och inte vet hur de ska bemöta dessa situationer (Öhman, 2009). Därför så vill vi med hjälp av den här undersökningen belysa verksamma pedagogers syn på konfliktlösning och på så vis stärka både våra kunskaper inom området samt våra pedagogiska roller, så att vi framtiden kan känna oss trygga i hur vi hanterar dessa konflikter som uppstår i förskolan.

1.1 Syfte

Syftet med den här undersökningen är att ta reda på hur förskollärare inom förskolan ser på konflikter och vilka strategier som används för att hantera dessa situationer.

1.2 Frågeställningar

- Hur resonerar pedagogerna kring konfliktlösning i förskolan?
- Vad anser pedagogerna att man kan göra för att förebygga konflikter som uppstår i lek?

1.3 Begreppsdefinition

1.3.1 Förskollärare

Vi använder oss av ordet förskollärare i detta arbete när vi talar om de som har deltagit i de intervjuer som vi har genomfört. Ordet förskollärare definieras enligt Sjögren, Györki och Malmström (2010) som en person som arbetar på en förskola och har en specifik utbildning för att kunna göra detta. Den specifika utbildningen får man genom att studera förskolläraryrket vid ett universitet eller en högskola.

1.3.2 Pedagog

I examensarbetet så kommer vi också använda oss av benämningen pedagog, vilket Sjögren, Györki och Malmström (2010) definierar som en person som arbetar med att uppfostra och undervisar barn. Att vi väljer att använda oss av pedagoger i examensarbetet är för att vi vill få fram att det vi tar upp inte bara gäller för förskollärare, utan även barnskötare, assistenter eller annan personal som arbetar i en barngrupp.

1.3.3 Hen

Hen är ett könsneutralt begrepp och används för att man i en skriven text inte ska behöva skriva han eller hon upprepade gånger då det i båda fallen innefattar både manligt och kvinnligt kön (Läraryrket, 2014).

1.3.4 Konflikt

Öhman (2003) menar att ordet konflikt härstammar ifrån latin (conflictio) och betyder sammanstötning. David, Murphy, Naylor och Stonecipher (2004) definierar konflikt på liknande sätt och menar att en konflikt är ett slags motstånd mellan två barn, där det ena barnet säger något som det andra barnet inte håller med om. Detta leder då till att det första barnet agerar tillbaka genom att bråka eller slåss.

Med dessa definitioner i bakhuvudet försökte vi, författarna till detta examensarbete, att definiera vad konflikt innebär utifrån oss. Det vi kom fram till är att en konflikt är något som kan uppstå mellan två eller flera individer, både mellan vuxna och mellan barn. Man skulle kunna säga att konflikter är ett vardagligt och samtidigt nödvändigt möte mellan individer. Konflikter är en ”naturlig del av livet” och det är genom bemötandet och hur man lär sig att hantera konflikter som våra identiteter utvecklas (Öhman, 2009) Hur man hanterar konflikter som kan uppstå mellan barn beror på konfliktens innebörd men det är bra att man som pedagog försöker stödja barnen tidigt i konflikten, så att det inte eskalerar till någonting större.

2. Litteraturgenomgång

I det här avsnittet kommer tidigare forskning kring olika infallsvinklar om konflikthantering, så som orsaker till konflikter, pedagogens ledarskap samt hur man löser konflikterna på bästa sätt att bearbetas. Under detta avsnitt kommer det också att belysas vad barnen lär sig när de hamnar i konflikter och hur man kan arbeta för att förebygga konflikter. Avslutningsvis kommer denna litteraturgenomgång att avslutas med att beskriva vilka teoretiska ramverk som kommer att användas i examensarbetet.

2.1 Konflikt

Nilsson och Waldermarsson (1995) definierar konflikt som en situation där de viljor som möts krockar eller stöter samman. Dessa viljor handlar då om att människor har olika uppfattningar om värderingar och intressen. Det spelar egentligen ingen roll vad konflikten grundar sig på utan det handlar om hur den upplevs av de personerna som är inblandade i konflikten. Det är sedan dessa upplevelser som ligger till grund för hur personerna kommer att agera i konfliktsituationen.

Orsakerna till varför det blir konflikter mellan barnen i förskolan kan variera från förskola till förskola men de övergripande orsakerna är att barnen är osams då de vill ha samma specifika leksak eller om något barn har brutit mot de regler som är uppsatta i den pågående leken (Wrangsjö, 1998). När det gäller vänskap i förskolan kan det handla om att barnen är rädda om sin lek och vill försvara den från att andra ska få inträde i den. Studier har visat att barn sällan engagerar sig åt att leka ensam utan de lägger mer tid på att försöka få vara med i andras lek som i sin tur lär förvaras för att de inte vill ha med fler barn. Därför uppstår det konflikter. Då barn vet att leken är skör och kan förstöras av andra barn så vill man skydda sin aktivitet från andras inträde. Detta påvisar barnens relationsarbete och vilka barn anser ska få vara med och leka (Corsaro, 1981).

I vissa barngrupper kan det vara så pass rörligt så att mycket av pedagogernas energi går åt till att försöka lösa de konflikter som kan uppstå. I dessa barngrupper finns det många gånger barn som inte klarar av att leka tillsammans med andra barn och de har lättare att ta till ett fysiskt beteende, som att slåss, för att göra sig synlig. Detta kan i sin tur leda till att flera barn tar efter detta oönskade beteende (Brodin & Hylander, 2002).

2.2 Konflikthantering

Empati och förståelse är två viktiga grundpelare i konfliktlösningen och i konflikthanteringen (Edman Ståhl, 1999). För att en lösning på en konflikt ska kunna uppnås så krävs det att barnen kan känna in och förstå varför det andra barnet har varit så arg, samtidigt som de ska hantera sina egna känslor av ilska. Därför är det viktigt att pedagogerna inte träder in för tidigt och tvingar barnen att be om ursäkt till varandra innan dessa ilskna känslor har övergått till att barnen själva känner att dem skulle vilja lösa situationen (Brodin & Hylander, 2002).

Det är inte heller bra att låta något av barnen som hamnat i en konflikt, att lämna den diskussion som pågår innan båda parterna har kommit överrens och hittat på en lösning. Det är viktigt att den här lösningen innebär att båda parterna är överrens, alltså att konflikten inte avslutas med en vinnare och en förlorare. Det är först då som konflikthanteringen är avklarad (Edman Ståhl, 1999).

Öhman (2009) beskriver handlingsmodellen KTH och menar att denna modell fungerar bra vid konflikthantering mellan barnen. KTH står för *känsla*, *tanke* och *handling* och innebär att pedagogerna går in och hjälper till att medla mellan de barnen som hamnat i en konflikt. Pedagogerna låter barnen få berätta vad som hänt en i taget och medan den ena pratar får den andra vara tyst. Pedagogerna kan också använda sig av frågor som: ”Hur vad det för dig?”, ”Vad ville du?”, ”Vad tror du att ”hen” tänkte?” för att göra barnen uppmärksamma på vilka känslor som de upplevde i konflikten. Genom att barnen får berätta sina egna tolkningar av konflikten så ökar chanserna att den ska kunna lösas.

Hakvoort (2008) har i sin forskning utgått ifrån Richard Cohens konfliktpyramidsmodell för att synliggöra olika konflikstadiet och hur man kan arbeta för att skapa så bra konflikthanteringssituation som möjligt. Pyramiden består av 4 nivåer där den första nivån är pyramidens botten och kallas för *Prevention*. De andra nivåerna kallas för *Conflict handling*, *Help* och *Stop*. På den första nivån, prevention, så handlar det om att man i förskolor och skolor ska arbeta med att förbereda barnen inför kommande konflikter. Dessa arbeten innefattar bland annat diskussioner om etik och moral, olika kommunikationsövningar och arbeta med barnens självkänslor. På nivå 2, conflict handling, så är det viktigt att barnen kan använda sig av de kunskaper som de lärt sig på den första nivån så att konflikten hanteras på ett konstruktivt sätt, alltså att konfliktsituationen leder till en utveckling hos barnen. Om barnen inte kan komma överrens på egen hand, så krävs det då att en tredje part träder in och hjälper till att medla. Detta är den tredje nivån i pyramiden, help, där en pedagog hjälper till att få de barn som är i en konflikt att kommunicera och försöker återupprätta enigheten mellan

dem. Då konflikterna trots en medlare inte går att lösa så får man använda sig av pyramidens fjärde och sista nivå, help, som innebär att pedagoger till slut måste separerar de barnen i konflikten eftersom den spårar ur och att det i många fall används våld.

Som pedagog inom förskolan ska man stärka barnens självkänsla och hjälpa barnen att hantera sina känslor, vilket i sin tur kan komma att hjälpa barnen att lättare förhålla sig till de problem som uppstår i konflikter. Det finns några viktiga punkter för pedagoger att tänka på när det kommer till konflikthantering och konfliktlösning. Det är viktigt att pedagogerna inte jämför barnen med varandra och inte tvingar något barn som inte är redo att säga förlåt. Man lär också ha god insikt i hur klimatet är i barngruppen. Finns det barn som utövar mer eller mindre makt? Finns det barn som ständigt blir uteslutna? Finns det grupperingar? Om man har bra koll på sin barngrupp och vet hur barnen fungerar så kan man lättare hantera de konflikter som uppstår. Då det kan finnas barn som kan hantera konflikter bättre än andra, så kanske man som pedagog väljer att vänta med att träda in och hjälpa till att lösa den pågående konflikten. Konflikterna som barnen stöter på under sin vardag i förskolan sker oftast under leken. Det är i leken som barnen övar sig i sitt relationsarbete och det är i dessa situationer som de stöter på konflikter som dem måste lära sig att hantera. När barnen lär sig att hantera konflikter har de även lärt sig att lyssna på sina vänner, förhandla och kompromissa (Öhman, 2009).

2.3 Pedagogens ledarskap

Det finns många strategier som pedagoger använder sig av för att hjälpa barn att lösa konflikter. Det kan exempelvis handla om att bekräfta barnens känslor och ge dem strategier som de kan arbeta vidare med. Det är också viktigt att man som pedagog inte går in för tidigt och löser en pågående konflikt eftersom att barnen då inte får chansen att själva pröva sina egna kunskaper (Brodin & Hylander, 2002). En pedagog är både samtalsledare och handledare när det kommer till konflikthanteringen då pedagogen ska försöka att medla så att båda parterna blir nöjda över lösningen. Utöver detta så är pedagogen även åhörare och en slags uppföljare då man ska se till så att konflikten verkligen blir löst (Edman Ståhl, 1999). Det är viktigt att tänka på:

Varje konflikt är unik, och ingen konfliktlösning är den andra lik
(Edman Ståhl, 1999 s 64).

Forster tar genom Hedström (2014) upp att pedagoger kan använda sitt ledarskap för att hjälpa de barn som använder sig av våld när dem är i konflikt att bryta detta beteendemönster

då det kan leda till att de andra barnen inte vill leka med hen. När pedagogen ska träda in och bryta den pågående konflikten så hjälper det inte att skälla eller bli arg då detta bara kan spä på barnets ilska. Pedagogen bör istället inta en roll som medlare vilket Wahlström (1996) menar att det inte innebär att hitta på en lösning på konflikten utan ska vägleda de barn som är i konflikten att komma fram till en lösning.

I hopp om att minska det allt mer ökade våldet bland ungdomarna i USA, så har man arbetat fram en modell för hur pedagoger ska arbeta för att lära yngre barn hur man löser en konflikt utan att bli fysisk. Modellen består av sex steg där det första pedagogen ska göra är att på ett lugnt sätt gå in och bryta konflikten (steg 1). Barnens känslor ska belysas (steg 2) samtidigt som båda parterna i konflikten ska få berätta sin version av konflikten (steg 3). Pedagogen ska då förklara konfliktens utifrån båda parternas perspektiv (steg 4) och tillsammans med barnen diskutera hur man skulle kunna lösa konflikten så att båda parterna blir nöjda (steg 5). Slutligen ska pedagogen stötta bägge barnen i den lösning som de har kommit fram till. Pedagogen kommer alltså att utnyttja sitt ledarskap, genom att medla, för att hjälpa barnen att hantera de konflikter som kan komma att uppstå i verksamheten. Om barnen tidigt får lära sig att lösa konflikter så hoppas man att det leder till att våldet bland ungdomarna minskar (Doppler-Bourassa, Harkins & Mehta, 2008).

Många konflikter kan barnen klara av utan pedagogers inblandning. Men när ska man som pedagog träda in? Om vuxna träder in för snabbt kan man förstöra barnens chanser till att komma överens och barnen går därmed miste om en möjlighet till utveckling (Brodin & Hylander, 2002).

2.4 Vad lär sig barnen av en konflikt

Konflikter är en del av utveckling och lärande. När barnen får tänka efter och välja mellan olika strategier och slutligen själva kommer kunna komma fram till en lösning ökar deras kompetenser i konfliktlösning. Med hjälp av dessa kompetenser så kommer barnen att kunna lösa konflikter på egen hand, vilket i sin tur leder till att barnen ökar sin självkänsla. Dessutom kan de egna strategierna vara med och bidra till att barnen växer i sina jämnåriga kamraters ögon, då dem inte behöver blanda in hjälp ifrån en pedagog (Brodin & Hylander, 2002).

För att barnen ska kunna lösa en konflikt på ett bra sätt så krävs det att de kan uppfatta hur det andra barnet känner. Genom att lära sig om hur man löser en konflikt så utvecklar barnen samtidigt sin känsla för empati som behövs för att kunna känna in det andra barnets

känslor. Detta innebär också att barnen måste kunna lyssna på vad den andra har att säga och kunna ta till sig den andres synsätt för att kunna komma fram till en ömsesidig lösning på konflikten (Doppler-Bourassa, Harkins & Mehta, 2008). Att säga förlåt till varandra kan ses som både en positiv och en negativ lösning på en konflikt. Är det en ärlig ursäkt så visar barnen att de har utvecklat en tillräckligt god emotionell nivå för att kunna känna in att man har gjort fel. Kolfjord (2009) menar att ordet förlåt kan vara negativt laddat om barnen inte är känslomässigt redo att avsluta konflikten. Då kan ordet förlåt istället leda till att konflikten blir olöst och förstärka den obalans som just då råder mellan barnen.

2.5 Förebygga konflikter

Doppler-Bourassa, Harkins och Mehta (2008) framhäver att det är viktigt att lärarna tidigt börjar med konfliktförebyggande arbeten, redan när barnen är mellan tre och fem år gamla. För att en konflikt ska kunna bli en utvecklingsmöjlighet för barnen så bör lärarna arbeta med att belysa barnen känslor och inkludera barnen i konfliktlösningarna, det vill säga att barnen själva får komma med förslag på hur en försoning skulle kunna uppnås. Jonsdottir (2007) förtydligar att det är viktigt att börja arbeta med konflikthanteringen med barn i förskolåldern. Enligt den utvecklingspsykologiska forskningen så påvisar den att det är från 3 års ålder som barnen börjar kunna uppfatta en viss förståelse för andras känslor.

Många förskolor väljer att använda sig av dramatisering, ofta med hjälp av dockor, för att få barnen att tänka till lite extra när det uppstår konfliktsituationer. Om det är en konfliktsituation som ofta förekommer på förskolan, så kan pedagogerna återskapa denna situation med hjälp av dockorna. Dockorna representerar en varsin sida i konflikten och barnen får tillsammans med pedagogerna diskutera hur de båda dockorna bör göra för att lösa deras konflikt. Barnen ger många olika förslag på hur den påhittade konfliktsituationen kan lösas och visar på så sätt att de har goda kunskaper i hur man ska bete sig i en konflikt. Det finns dock nackdelar med att använda dockorna för att belysa en konfliktsituation eftersom dessa dockor inte kan ge några ansiktsuttryck, vilket kan ge tveksamma budskap då dockans ansikte inte visar att denne är exempelvis arg. I en uppspelad konfliktsituation så befinner sig barnen inte heller i samma känslorus som de kan finna sig i vid en verklig konfliktsituation, som till exempel att dem ilska eller ledsna (David, Murphy, Naylor & Stonecipher, 2004).

Om barnen inte känner gemenskap med varandra så kan lekarna lättare övergå i konflikter mellan dem, så måste pedagogerna arbeta med att stärka banden mellan barnen. Om barnen inte har några positiva känslor gentemot varandra så finns det heller ingen mening med att de

ska försonas vid konflikter. Därför är det viktigt att pedagogerna försöker hitta någonting som barngruppen har ett intresse av och planera aktiviteter eller projekt med barnens intresse som utgångspunkt. Detta för att barnen ska känna att de har roligt tillsammans och på så vis stärka sina vänskapsband (Brodin & Hylander, 2002).

2.6 Teoretiskt ramverk

De teoretiska utgångspunkterna som ligger till grund för detta arbete ligger inom det sociokulturella perspektivet. Jonsdottir (2007) menar utifrån tolkningar av den sociokulturella teorin och Vygotskijs teorier att det är genom tankar och handling som ett lärande kan ske. Genom de relationer, den kommunikation och de händelser som sker mellan barnen på förskolan så socialiseras dem samtidigt som de utvecklas tankemässigt och känslomässigt. Konflikter anses vara en utvecklingsmöjlighet för barn då de under dessa situationer bildar en förståelse för hur det andra barnet i konflikten känner sig i den rådande osämjan. Denna förståelse som först bildas kan vara en hjälp till att barnen så småningom, genom att samspela med varandra, lär sig att lyssna på det andra barnets syn på konflikten för att kunna komma fram till en lösning på den. Sommer (2008) delar samma tolkning som Jonsdottir och menar att ett barn måste ha både kunskaper och erfarenheter för att kunna bli en del av samhället. Dessa kunskaper och erfarenheter får barnen genom att de vuxna som ingår i ett barns umgängeskrets, som föräldrar och förskollärare, tillgodoser dem med det. Ju äldre barnen blir desto mer tar dem till sig kunskaper via det lärande och den fostran som de får under sin uppväxt.

Konflikten stimulerar en förändring hos barnen som innebär att de lär sig hur man hantera konfliktsituationer. Att man som vuxen ska försöka att förhindra att konflikter uppstår eller ta över konfliktlösningen kan leda till att barnen går minste om en lärande – och utvecklingsmöjlighet som skulle kunna få barnen att växa som individer (Hakvoort, 2008). När ett barn hamnar i konflikt i leken lär dem antingen lösa den själv eller ta stöd från en pedagog. För att kunna lösa konflikten bör barnen genomgå 3 steg då dem först lär tänka sedan kommunicera och sist har man nått ett lärande.

3. Metod

I det här avsnittet kommer det att beskrivas vilken metod som har använts för utformningen av detta examensarbete så som valet av metoden, urvalet av intervjudeltagare, bearbetning av materialet samt etik.

3.1 Val av metod

Denna intervjustudie har ett syfte utifrån vårt egna personliga tänk. Vår nyfikenhet och önskan att lära oss hur man löser konflikter som uppstår mellan barnen som leker på ett bra sätt ligger till grund för denna studie (Vetenskapsrådet, 2011). Syftet med det här examensarbetet är att undersöka hur förskollärare ser på konflikter och vilka strategier de använder sig av för att hantera konfliktsituationerna som uppstår mellan barn. Då vi vill synliggöra förskollärarnas erfarenheter kring konflikthantering i förskolan så har vi valt att göra det genom att använda intervjuer som forskningsmetod. Enligt Bryman (2002) så är de undersökningar där intervjuer ingår en så kallad kvalitativ undersökning, vilket innebär att det som ligger till grund för det fakta som analyseras är baserat på de intervjuade personernas egna uppfattningar om människors handlanden. Även Olsson och Sörensen (2011) skriver att den kvalitativa forskningsintervjun handlar om den intervjuade personens erfarenheter kring det aktuella ämnet och att själva intervjun kan ses som ett samtal mellan människor som är intresserade av samma ämne. Genom att examensarbetets syfte är att undersöka och synliggöra vad förskollärare har för uppfattning och erfarenheter av konflikthantering i förskolan så anser vi att intervjuer är den metod som kommer kunna hjälpa oss att uppnå det syfte och de frågeställningar vi har.

Den typ av intervju som används i detta arbete är en semi-strukturerad intervju, vilket innebär att man utgår ifrån ett antal förutbestämda frågor (se bilaga 1) som man vill ha svar på. Om intervjuaren känner att den som intervjuas behöver utveckla sitt svar mer så går det genom denna intervjumodell att ställa följdfrågor (Bryman, 2002). Ett medhållande ”mm” eller en kortare stunds tystnad kan också uppmuntra den man intervjuar att fortsätta utveckla sitt svar (Kvale, 1997). De frågor som användas i intervjun skrevs ned på ett papper innan intervjutillfället för att finnas med som ett stöd för oss som utför intervjun men också för att se till så att vi håller oss till arbetets syfte. De frågor som ställs är aktuella i förskoleverksamheter och går att besvara genom intervjuer vilket medför att studien går att utföra (Vetenskapsrådet, 2011).

Enligt Kvale (1997) så ska en bra forskningsintervju fungera som en vanlig diskussion där frågorna inte bör vara allt för långa och inte innehålla komplicerade frågeställningar. Genom att de här intervjuerna ska belysa förskollärarens egna uppfattningar om konflikthantering i förskolan så valdes det att ställa öppna frågor så att förskollärarnas egna uppfattningar och erfarenheter kommer fram (Bryman, 2002). Dessa öppna frågor kommer vara en god hjälp för att bidra till att intervjun känns mer som en diskussion än en ”utfrågning”.

3.2 Urval

Till den här intervjustudien som vi genomför så har vi valt att intervjua åtta stycken verksamma förskollärare, sju kvinnliga och en manlig, som arbetar i två olika mellanstora städer i Dalarna. Enligt Kvale (1997) så finns det inget specifikt antal intervjuer som man ska utföra i en intervjustudie för att kunna hitta svaret på sina frågeställningar, utan man får försöka anpassa intervjuantalet till hur mycket man vill ta reda på.

Från början så tillfrågades både barnskötare och förskollärare på olika förskolor i båda städerna. På grund av tidsbrist och att några av de tillfrågade kände sig obekväma med att intervjuas så föll de tilltänkta barnskötarna bort vilket ledde till att det bara blev förskollärare som deltog i denna intervjustudie. För att säkra förskollärarnas anonymitet så kommer vi att använda fingerande namn på deltagarna och vi kommer inte heller att nämna vilken förskola de arbetar på, eller vilken stad i Sverige.

Att vi valde att intervjua pedagoger i olika städer beror på att vi ville få en så bred översikt som möjligt över vilka tillvägagångssätt som används. Vi valde också att avgränsa arbetet till att undersöka hur konflikthantering bland de äldsta förskolebarnen, 3 – 5 år, fungerar då vi upplever att de äldre barnens konflikter är svårare att lösa och kan bli intensivare än de yngre förskolebarnens konflikter. Eftersom att vi har gjort den här avgränsningen med att undersöka konflikter som uppstår mellan de äldre barnen på förskolan, så har intervjuerna utförts med förskollärare som arbetar med de största barnen i förskolan. Intervjuerna kommer inte att rikta in sig på några specifika barn, utan de konflikter som generellt kan uppstå i en barngrupp.

3.3 Genomförande

Att vårt examensarbete skulle utföras med hjälp av intervjuer som forskningsmetod bestämdes redan under den första veckan av planeringen av arbetet. Vi kontaktade därefter åtta stycken verksamma förskollärare, både via mail och telefon, för att fråga om de ville delta i en intervju. De tillfrågade förskollärarna tackade ja till att delta och när ett datum för

intervjutillfälle hade fastställts så skickade vi via mail ut ett informationsbrev (Se bilaga 2), där ytterligare information om oss, intervjuarna, och examensarbetet fanns nedskrivet. I brevet så fick förskollärarna också veta att intervjuerna skulle komma att spelas in med ljudupptagning samt att det fanns en möjlighet att avbryta ljudinspelningen under intervjuens gång om de kände sig obekväma med situationen. Detta informationsbrev är ett så kallat informerat samtycke, vilket innebär att man informerar personen som ska intervjuas om vilket syfte intervjun har och vad intervjuvären kommer att användas till (Kvale, 1997). Vi talade även om muntligt för samtliga deltagarna att både förskolan de arbetar på och dem kommer förbli anonyma.

För att kunna spela in intervjuerna föll valet på att använda mobiltelefoner för att spela in intervjuerna som utförs för att, som Bryman (2002) säger, få med den intervjuades egna ord i de svar som de ger på intervjufrågorna. Denna ljudupptagning kommer att vara ett viktigt verktyg när det inspelade materialet ska transkriberas. Att transkribera innebär att man kommer att skriva ner intervjuerna ordagrant för att sedan kunna bearbeta materialet och så småningom utföra en analys (Olsson & Sörensen, 2011).

Olsson och Sörensen (2011) menar att intervjuerna bör ske i ett avskilt rum så att man inte blir störd under intervjutillfället samt att den som intervjuas ska känna att denne kan svara på frågorna utan att behöva känna sig nervös över att någon kan höra vad som sägs. Vi utförde intervjuerna på de förskolor där förskollärarna arbetade och hade då i åtanke att vi skulle sätta oss i rum som var avskilda när vi utförde intervjuerna. Några intervjuer utfördes till exempel inne i personalrummet då resterande personal och barngruppen var utomhus.

De tre första intervjuerna som genomfördes tillsammans men på grund av tidsbrist så delade vi upp de resterande fem intervjuerna, Sofia utförde tre stycken själv medan Madelen utförde två stycken själv. Under intervjutillfällena ställdes de färdigkonstruerade frågorna och eftersom vi hade använt oss av öppna frågor så kunde förskollärarna svara fritt på dem. Var det något svar som var otydligt eller om förskolläraren tog upp någonting som vi ville veta mer om, så valde vi att ställa följdfrågor. Tiden mellan intervjuerna varierade och varade allt ifrån 6 minuter upp till 60 minuter. Att vissa intervjuer blev kortare än andra innebär i vårt fall inte att det är någonting dåligt, vi är benägna att hålla med Bryman (2002) som menar att även de korta intervjuerna kan ge användbara och informativa svar. Efter att vi genomfört intervjuerna så har vi sammanställt de svar som vi har fått.

3.4 Bearbetning och analys

Efter att vi hade utfört intervjuerna så bearbetades materialet som vi har fått genom intervjuerna. Då vi hade utfört åtta intervjuer och utfört några av intervjuerna på egen hand så valde vi att avsätta en hel vecka på att transkribera. Att transkribera innebär att man lyssnar igenom det inspelade materialet och skriver ner exakt vartenda ord som sägs mellan intervjuaren och den som intervjuas (Olsson & Sörensen 2011). Vi valde att förtydliga en del av förskollärarnas utsagor i de citat som valts ut till resultatet för att minska ner talspråket.

När transkriberingarna var färdiga träffades vi för att tillsammans gå igenom och sammanställa de svar som vi har fått. Vi letade efter svar som liknade varandra och som var relevant att använda i våra kommande analyser. Utifrån dessas sammanställningar så gjorde vi sedan olika kategorier som överensstämmer med de frågeställningar som denna undersökning har och formade sedan resultatet där vi förtydligar det vi kommit fram till med citat ifrån intervjuerna. Som vi tidigare nämnt, under 3.2, så har vi använt oss av fingerade namn när vi har använt oss av direkta citat ifrån förskollärarnas intervjuer. Vi har inte upplevt några forskningsetiska problem då de medverkandes identiteter inte är av värde för våra problemfrågor (Vetenskapsrådet, 2011).

4 Resultat och analys

Under det här avsnittet så kommer de svar som intervjuerna har gett oss att diskuteras och analyseras utifrån examensarbetets frågeställningar samt relevant litteratur. Resultatet kommer att presenteras i rubriker utifrån intervjufrågor där varje punkt avslutas med en analys.

4.1 Förskollärarnas definition på konflikter

Vad förskollärarna som vi intervjuade hade för syn på konflikter var relativt lika men det fanns vissa delar som skiljer förskollärarnas syn åt. Vissa av förskollärarna tolkade denna fråga utifrån sig själva och hur dem upplever en konflikt medan några andra förskollärare tolkade konflikt utifrån barngruppen. Det som de alla hade som ett gemensamt svar var att en konflikt i grund och botten handlar om att två eller flera individer inte kommer överens om en specifik sak eller ett påstående. En förskollärare förklarade sin syn på konflikter så här:

Någon som inte vill någonting som nån annan vill. Men helt enkelt två viljor som möts och kolliderar snarare än möts.

(Björn)

De förskollärare som tolkade den är frågan utifrån konflikter som uppstår i barngruppen så beskrev några av förskollärarna att konflikter kan vara utvecklande och är positivt för barnen då deras förståelse för att alla människor inte har samma viljor utvecklas.

Alltså dom måste ju få finnas tycker jag. Det är ett sätt för barnen att lära sig att alla inte tycker som jag.

(Greta)

Genom de svar som förskollärarna har gett i de intervjuer som vi har utfört, så kan vi konstatera att deras syn på konflikter inte skiljer sig speciellt mycket. Förskollärarnas svar stämmer också väl överens med hur Nilsson och Waldermarsson (1995) definierar en konfliktsituation, vilket är att de som är inblandade i konflikten inte har samma uppfattning om en specifik sak och det leder då till att deras viljor krockar och konflikten är i full gång.

Precis som Greta är inne på så kan konflikter vara en utvecklingsmöjlighet för barnen då dem dels ökar sin förståelse för att människor tänker olika, samtidigt som en konfliktsituation kan öka deras kompetenser till att lösa en konflikt på ett så bra sätt som möjligt (Brodin & Hylander, 2002).

4.2 Förskollärarnas strategier vid konfliktlösning

I förskolan använder man sig av strategier för att lösa konflikter som kan uppstå i en lek mellan barn i förskolan. De strategier som pedagoger använder sig av när de försöker lösa konflikten som uppstått mellan barnen, anses för stunden vara det lämpligaste sättet att lösa den. Genom de intervjuer som vi har utfört så framgick det att samtliga förskollärare hade strategier som liknar varandra. De såg helst att barnen i första hand skulle försöka lösa konflikten på egen hand och väntade därför med att gå fram till barnen och hjälpa dem. Om en konflikt skulle vara fysisk, alltså att barnen slåss, så går förskollärarna fram direkt och bryter konflikten.

När förskollärarna väl väljer att gå in och försöka hjälpa till att lösa en konflikt så framgick det i intervjuerna att samtliga väljer att föra diskussioner med barnen. De låter båda barnen få komma till tals och berätta sin syn på konflikten varpå förskolläraren lägger stor vikt vid att få barnen att berätta vilka känslor som de känner. Sedan stödjer förskollärarna barnen i deras diskussioner som ska leda dem fram till en lösning på konflikten som båda parterna är överrens om. En av förskollärarna formulerade sig så här för att förklara vilken strategi hon använder sig av:

Ni två var osams, "hur såg du på det här vad var det som hände?" Det andra barnet får vara tyst sen frågar man de andra barnet "vad var det som hände?" Nästa led är "vad kan vi göra åt det här?" Att få barnen att säga förlåt är ingen strategi för mig! Men ibland kan de hända att man behöver be om ursäkt för att man betett sig dumt eller nått sånt. Men det får inte vara som en automatisk sak och sen är det bra.

(Carina)

När man som pedagog i förskolan ska hjälpa till att lösa en konflikt så handlar det mycket om att man inte får skuldbelägga barnen. Man kan tala om för barnen att man har sett vad som skett och inte pekar på att något specifikt barn har gjort mer fel än det andra.

Det första jag gör är att ändå tala om att jag ser. Alltså jag finns ju där hos barnen och jag talar om att jag har sett vad som har hänt sen låter jag barnen få förklara, "men jag har inte gjort någonting" är ju det första jag får höra då men då förtydligar jag ändå att jag har ju sett och jag vill höra vad du tycker och varför säger han så? Det handlar ju inte om vad jag ser utan de handlar ju om vad barnen. Men som vuxen

vill jag ändå tala om att jag har sett vad de var som har hänt och jag vill veta.

(Greta)

Utifrån de svar som förskollärarna har gett oss under intervjuerna så framgår det att de strategier som används på de olika förskolorna liknar varandra mycket. De tolkningar som gjorts är att förskollärarna fokuserar mycket på kommunikation mellan barnen, då dem vill att barnen ska prata igenom det som har hänt, berätta hur dem känner sig och sedan försöka att diskutera fram en egen lösning på konflikten. Denna strategi som förskollärarna använder sig av styrker Nilsson och Waldemarsson (1995) som menar att pedagogerna när de lägger märke till att en konflikt uppstått går fram till barnen först när man inte tror att barnen kommer kunna lösa det själva. Det ena barnet får sedan tid på sig att beskriva vad de upplevt medan det andra barnet är lyssnar och väntar på att få berätta sin version. Genom barnens beskrivande kan man upptäcka vad som är problem och orsakar konflikten. När man tagit reda på detta är målet att man ska förstå vad som är problemet och sedan komma överens om en lösning.

Utifrån intervjuerna så framkom det också att det är viktigt att pedagoger i förskolan ska vara ett stöd för barnen i deras konfliktlösning. Det är inte pedagogerna i förskolan som ska lösa de konflikter som kan uppstå mellan barnen utan de ska finnas där som ett stöd för barnen i deras försök att lösa den på egen hand. Edman Ståhl (1999) säger att pedagogerna ska lära barnen hur man löser konflikter samtidigt som de även ska lära barnen att utveckla olika strategier för konfliktlösning som barnen känner sig trygga med att använda.

4.3 Förebyggande konfliktarbete i förskolan

På en förskola kan man förebygga konflikter på olika sätt. De förskollärare vi intervjuade har olika synsätt och arbetar med detta mer eller mindre utifrån det som de anser är lämpligast i deras barngrupp. Överhängande synsättet är ändå att lära barnen hur man kommunicerar. En förskollärare beskrev deras förebyggande arbetsätt så här:

Börjat med lite kompiestema kan man säga. Vi jobbar lite aktivt med det här i början av terminen och läser böcker och pratar om olika och förut vet jag vi har kört rollspel med dockor och sånt där och gjort fiktiva konflikter och så frågar vi "men hur får man göra så här?" och så där. Så dom får vara med och hjälpa till och säga.

(Maria)

En åtgärd för att förhindra konflikters uppkomst är att innemiljön på förskolan anpassades efter olika lekar. Man skapade rum i rummen genom att placera leksakerna i olika delar av rummen för att förhindra att lekarna krockade med varandra. En annan åtgärd för att kunna förhindra mycket av de konflikter som uppstår när barnen leker handlar om att pedagogerna är närvarande i barngruppen. Vid utevistelse får pedagogerna dela upp sig så att någon befinner sig på samma ställe eller i närheten av barnen. Denna förskollärare säger så här:

Det försöker vi, vi försöker alltid finnas runtomkring dom, så att vi ska kunna förhindra innan det händer saker. Det är väl liksom det jag känner att man kan göra; punktmarkering eller och så finnas runt barnen och sen positiv cred när det är .. händer bra saker.

(Lena)

Genom dessa svar kan vi se att förskollärarna tänkt till i arbetet med att förebygga konflikter. Lika så att de valt att starta detta temaarbete i början av terminen. Precis som Brodin och Hylander (2002) säger så handlar det om att det finns många sätt att förebygga konflikter på och det är upptill pedagogerna vad man anser att man vill arbeta med. Att låta barnen i en barngrupp få knyta band till varandra är bra. Att de känner att de har en relation och något gemensamt. Om barnen upplever detta medför det att man vill lösa de konflikter man hamnar i. Vissa använder sig av kompisteman och det kan vara bra för då får alla barn ett gemensamt intresse som man tillsammans arbetar med och har roligt. I denna process så knyter barnen vänskapsband.

Men även det som Lena säger tillhör det ett förebyggande arbete som ständigt bör förekomma inom förskolan. Det Lena beskriver handlar om att man kan vara en sorts gränsvakt, vilket kan vara ett bra förhållningssätt att ha som pedagog. När man är detta observerar man ett visst område där barnen befinner sig för att se så att ingen kommer till skada eller att saker förstörs. Men detta kan även medföra att vi vuxna går in och dömer barns beteenden och då behöver de försvara sig. Om någon slagit någon kan denna se sin chans att smita då den vuxna kommer och detta kan medföra att en konflikt varken består mellan dessa barn och att den aldrig kommer lösas (Brodin & Hylander, 2002)

4.4 Pedagogernas generella syn på konflikter som uppstår i lek

Konflikter uppstår dagligen i förskolans värld. Barnen har svårt att undvika att hamna i konflikt då de handlar mycket om att olika viljor i leken synliggörs. Är dessa konflikter

positiva eller negativa för barnens utveckling eller kan den istället hämmas? De flesta förskollärare vi intervjuat är överens om att de konflikter som går att lösa är positivt för barnens utveckling. Det enda negativa de kunde se med konflikter är om det är samma barn som hela tiden hamnar i underläge och konflikter övergått till kränkning. Kränkning kan i sin tur över gå till mobbing. Greta säger så här:

Om en konflikt går över i en mobbing då är det inte bra. Så då är det inte bra! Där ser jag ju en stor skiljelinje. Konflikter är ju också att hitta sin plats i gruppen så fungerar det ju. Det är ju precis som att du kommer in i grupp och ska försöka hitta din plats och så kanske man måste testa gränserna med kompisarna men det får ju aldrig, aldrig, aldrig gå över i en mobbing för då är det ju allvarligt.

(Greta)

Det är positivt för barnen att genomgå konflikter så länge inget barn far illa. När barnen kommer överens om en lösning med eller utan pedagogers stöd växer barnens självkänsla och de stärker sin kommunikativa utveckling.

Man behöver ju ändå få den hära.. alltså man behöver ju få konflikter för å stärka sig själv. För får du bara som du vill hela tiden då kommer du ju få panik om det uppstår en konflikt då du inte vet hur du ska lösa den.

(Patricia)

Genom dessa svar kan man tydligt se att förskollärarna anser att konflikter är oundvikligt. Barnen behöver få uppleva dessa för att stärka sin identitet. Precis som Patricia säger så passar detta in på Brodin och Hylanders (2002) tankesätt. Barnen bör få uppleva frustration och ilska och genom konflikthantering kan detta övergå till att barnen blir stolta och växer som person. Genom detta har konflikten lett till utveckling och lärdom.

Greta pratade om konflikter som övergår i mobbing och att konflikter överlag handlar om att barn ska finna sin plats i gruppen. Öhman (2009) säger att barn kan uppleva kränkning genom att de inte känner sig som en del av barngruppen. Därför behöver barnen anpassas in i gruppen och få känna delaktighet. Om barn hela tiden blir uteslutna så får de ingen chans till att hitta sin plats i barngruppen.

4.5 Träda in i en konflikt

När förskollärarna i våra intervjuer väljer att träda in och stoppa en pågående konflikt, skiljer sig något emellan dem. Beroende på hur konflikten ser ut så varierar det något när förskollärarna väljer att göra det slutliga avgörandet om att det är dags att träda in och stödja barnen som är i konflikt med varandra. Samtliga förskollärare var överrens om att de väntade längre med ingripandet om det var en verbal konflikt men att de träder in direkt dem ser att konflikten blir fysisk, alltså att barnen börjar slåss. Det är svårt att specificera när det är dags att gå och in medla mellan barnen, flertalet av förskollärarna hävdade att det hela handlar om en fingertoppskänsla. En manlig förskollärare förklarar det så här:

...eller jag har svårt att tänka mig att man kan skapa en .. en handlingsplan eller en mall för NÄR man ska gå in i en konflikt. Eftersom varje konflikt är unik utifrån det två unika individer som möts, situationen kring dem här individerna är unik för just stunden, dagen å stunden, ehm.. kon.. vad konflikten handlar om är antagligen också unik även om det kanske är så att dom här barnen ofta har konflikter om just den här saken eller den här, den här aktiviteten så är det ändå så att varje konfliktsituation är så pass unik att du måste använda nån slags blandning av kompetens och fingertoppskänsla.

(Björn)

De allra flesta av förskollärarna som intervjuades upplever att det ibland är svårt att avgöra när man ska träda in och lösa en pågående konflikt. Ibland uppstår också känslan av att man inte har löst en konflikt på ett bra sätt och att man kanske skulle ha väntat lite längre innan man valde att träda in och hjälpa till vid medlingen mellan barnen. Så här har en förskollärare förklarat det:

Nää är det väldigt tjaffsigt så eller om det är någon som slår då går man ju dit direkt. Ibland kan man ju se "ja men det här kanske går bra ändå" det är lite svårt tycker jag att veta, ibland kanske man går dit för fort också.

(Maria)

Förskolläraren Björn är inne på att det inte finns någon specifik handlingsplan som talar om när man ska träda in i en konflikt och försöka lösa den utan att det handlar om en

fingertoppskänsla. Brodin och Hylander (2002) förstärker det som Björn säger och menar att det är upp till pedagogerna själv att avgöra när det är rätt tillfälle att träda in.

Denna fingertoppskänsla som Björn talar om utvecklas ju fler konflikter som pedagogerna får hjälpa till att medla i. Det största ”misstagen” som pedagoger gör i början är att de träder in för tidigt i konfliktmedlingen, vilket förskolläraren Maria är inne på. Då de vuxna gärna vill lösa konflikterna snabbt och är väldigt ivriga på att ställa saker till rätta, så leder detta till att barnen inte får prova att använda sina egna kunskaper och strategier för att lösa konflikterna (Brodin & Hylander, 2002). Därför kan den här fingertoppskänslan som Björn nämner vara ett viktigt verktyg för att kunna avläsa situationerna bättre och ge barnen tid till att försöka använda och utveckla sina strategier. Går pedagogerna in för tidigt vid en medling så kan det leda till att barnen går miste om en utvecklingsmöjlighet. Öhman (2003) menar att man inte kan förvänta sig att barnen ska kunna lösa en konflikt på egen hand automatiskt, utan det kräver att barnen får träna sig i att hantera en konflikt. Därför är det viktigt att man som pedagog inte går in för tidigt och medlar. För att barnen så småningom ska kunna lösa en konflikt som uppstår i leken per automatik så gäller det att dem får tillfällena att prova sina kunskaper.

4.6 När konflikten går överstyr

En konflikt kan gå överstyr på många sätt. Det är upp till pedagogen när dem anser att den gjort det. Det kan handla om att barnen använder hårda och kränkande ord lika som att de ger sig på varandra fysiskt. De förskollärare som deltog i vår intervju svarade allihop att den gått överstyr då barnen tar till våld. Barnen får inte fara illa av konflikter därför är det bra om man som pedagog kan bedöma när den lär avbrytas och stoppas. Men för många pedagoger är detta svårt att veta när. Björn säger:

Nej men det är ju det här alltså, alltså det, det är ju också jättesvårt att peka på och säga liksom .. HÄR, när dom här kritikerna är uppfyllda då har konflikten spårat ur. Det går ju liksom inte att göra nån sån instrumentell .. eller ja men det går inte att göra sån, göra upp nå sånt schema för när en konflikt spårar ur utan den spårar ur när den spårar ur. Å det är upp till dig som pedagog att vara kompetent och ... insiktsfull nog att se när det .. händer.

(Björn)

Barn kan lätt fastna i en konflikt och behöver hjälp och stöd att komma ur den innan den går överstyr. Därför kan det vara bra att man har uppsikt på de som befinner sig i en konflikt och detta kan även vara till hjälp i konfliktlösningen då barnen får veta att man sett vad som hänt. Greta har detta synsätt:

Alltså det är ju när de, om ju. Alltså jag har sånt här bildseende och de är ju, om de är 2 barn och jag upptäcker att nu går det över styr. Nu kan dom inte med hjälp av munnen reda ut utan då blir det kanske att man börjar slå varandra. Dom fastnar i det här då måste jag ju absolut men jag är ju ändå med och låter de inte gå så långt att dom börjar slåss utan jag iakttar, låter dom försöka lösa det, men om de fastnar i det då måste jag gå och bryta.

(Greta)

Genom dessa citat som vi har tagit upp ifrån våra intervjuer så kan vi tydligt se att pedagogerna har svårt att veta när konflikten gått överstyr men de anser att den gör det då barnen blir fysiska med varandra eller om något barn far illa och blir ledsen. Enligt Nilsson och Waldemarsson (1995) så har barn svårigheter att veta själva när det är dags att bryta konflikten. Författarna anser också, precis som förskollärarna i intervjuerna, att konflikten spårar ur då våld tas till. Att lösa en konflikt genom att ta till våld eller utöva en slags makt är ingen bra lösning, utan lösningen ska handla om ett samarbete mellan de inblandade parterna. Brodin och Hylander (2002) är även dem inne på att konflikten blir förvärras då våld uppdragas och det övergår till att någon gjort sig illa och gråter. Det handlar mycket om hierarki i en barngrupp, alltså vem som är starkast och mest dominant av barnen. Det är när ett barn inte accepterar sin plats i den rådande hierarkiska ordningen som det uppstår många konflikter.

4.7 Hanteringen av vardagliga konflikter som uppstår vid lek

Det uppstår dagligen konflikter på förskolan som handlar om att barnen vill leka med samma sak eller ha samma leksak eller cykel. Det finns flera situationer som händer varje dag och det är att något barn säger "jag får inte vara med och leka". När vi ställde dessa frågor till förskollärarna så suckade vissa och andra sa att det var det vardagliga dilemmat som är lika svårt att lösa varje gång. Carina fick frågan om de barn som vill leka med samma sak och hon sa att:

Det beror på åldern men turordning är bra och använda klocka eller timglas. Då kan man snabbt märka om det handlade om att man just skulle ha saken bara för att någon annan hade den eller om de verkligen vill leka med den.

(Carina)

Förskollärarna ansåg att de var svårt att bedöma om ett barn har rätt att ge sig in i en lek om två barn redan leker bra tillsammans. Barnen har rätt att få ha sin lek i fred samtidigt som regeln finns att inget barn får vara ensam. Det blir ett dilemma som pedagogerna i förskolan lär handskas med utifrån den rådande situationen. Anna-Lena uttrycker att:

Det är skillnad om man liksom fryser ut nån eller liksom stänga ute nån som blir ensam men ibland måste de få ha sin lilla lek för man vet att det blir inte samma ska om fler ska komma in i leken. Och lika att man kanske, även om nån ska in i den första leken, då får man förklara "men nu leker dom här två den här leken, så då måste du hoppa in i, i den leken dom leker nu då så får du lyssna lite på dom också då" så att inte bara nån kan komma in och förstöra. För det där är svårt. Ibland måste man få leka själv också, bara ingen står ensam.

(Anna-Lena)

Genom denna fråga ser man att dessa situationer händer ofta i förskolan. Att barnen bråkar om samma sak tillhör vanligheterna. Pedagogerna utgår oftast ifrån att den som hade den först får behålla den. Redan som på småbarnsavdelningen lär vi pedagoger barnen en regel som handlar om att den som hade saken först ska få behålla den (Brodin & Hylander, 2002). Genom detta har vi lagt en grund för hur det ska fungera på förskolan. Men sedan är det upp till oss pedagoger om vi har fler av samma sak som vi kan hämta och ge det andra barnet/barnen eller om vi upprättar en turordning om saken och detta tycker Carina är en bra lösning. Lika mycket som barn bråkar om samma sak uppstår problemet att barn inte får vara med och leka. Barnen får inte frysa ut varandra hävdar Anna-Lena och hon anser att det ibland behövs att man som pedagog går in i leken själv. Barn som inte får vara med känner sig kränkta av sina kamrater och kan behöva pedagogers stöd. För att hjälpa barn i dessa situationer kan det handla om att man lär träda in i leken med barnen för att lära dem olika strategier hur man tar sig in i en lek. Nästa gång kanske barnen klarar av detta själv och deras självkänsla växer (Brodin & Hylander, 2002).

Sammanfattning av analys

Trots att förskollärarna arbetar på olika förskolor och i olika städer så är deras syn på konflikter och hur man arbetar med att lösa konflikter som uppstår mellan barn i en lek väldigt lika på vissa av punkterna. Den definition som alla förskollärarna valde för att beskriva en konflikt med var att det innebär att det är två barn som har olika viljor, viljor som då krockar med varandra och en osämja uppstår.

Det framgår också av våra analyser att förskolläraren som vi har intervjuat är överrens om att konflikter kan ses som en utvecklingsmöjlighet för barnen, där grunden för en bra konfliktlösningstrategi läggs tidigt. Konflikter sker dagligen och är oundvikliga, därför är det bra om barnen får kunskaper om rätt kommunikationsverktyg och bra strategier för hur man löser de konflikter man hamnar i. För att barnen ska kunna utveckla sina kommunikationskunskaper och konfliktlösningstrategier så krävs det ett visst stöd ifrån pedagogerna. Pedagogerna ska inte lösa barnens konflikter åt dem utan de ska hjälpa barnen framåt i deras egna diskussioner om en lösning på konflikten. Att träda in i en konflikt och avbryta den när den går överstyr handlar om att pedagogerna lär ha en fingertoppskänsla och det är upp till var och en hur och när man handlar.

Den skillnad som den här analysen belyser är att förskollärarnas arbete kring att förebygga konflikter utförs på olika sätt. En del förskollärare arbetar med det mer på sina avdelningar än vad andra förskollärare gör. Hur mycket arbete som behövs göras på förskolorna beror på den aktuella barngruppen. Att barn blir osams och vill leka med samma leksak eller att något barn inte får vara med och leka är ett vanligt dilemma som kan upplevas som svårt.

Diskussion

I det här avsnittet kommer det att föras diskussioner kring den valda undersökningsmetoden samt att det resultat som framkommit i denna studie kommer att diskuteras utifrån frågeställningarna och viss litteratur. Sedan följer det ett avsnitt om didaktiska implikationer där det kommer att tas upp hur denna undersökning kommer att kunna ge blivande pedagoger och även verksamma pedagoger en bra grund att stå på när de kommer till konflikthanteringen i förskolan. Avslutningsvis kommer detta avsnitt att ta upp förslag på hur man kan forska vidare i detta ämne.

Metoddiskussion

Att vi använde oss av öppna intervjufrågor har både för – och nackdelar. Det kan vara en nackdel eftersom att personen som man intervjuar lättare kan komma utanför de tilltänkta ramarna och riskerar då att komma in på ett sidospår som inte alls har med den aktuella frågan att göra. Öppna frågor kan också försvåra den transkribering som skall göras efter intervjuerna då de svar som man får genom de öppna frågorna tenderar att bli väldigt långa, så det leder till att man får sitta väldigt länge och lyssna igenom inspelningen. Fördelen med att använda öppna frågor gör att man synliggör intervjupersonernas tankar med deras egna ord. Genom dessa frågor så upplevde vi att intervjuerna fortlöpte mer som ett samtal än en intervju, vilket enligt Olsson och Sörenson (2011) är det man vill uppnå vid ett intervjutillfälle. Intervju tillfället ska ses som ett samtal där man diskuterar ett gemensamt intresse om ett visst ämne och denna samtalskänsla upplevdes vara till stor hjälp vid vissa intervjuer då förskollärarna som vi intervjuade blev bekvämare med situationen.

Då de tillfrågade barnskötarna inte kunde delta eller inte kände sig tillräckligt bekväma med att delta i denna undersökning, så ledde detta till att det endast blev förskollärarnas syn på konflikthanteringen synliggjordes. Vi upplever detta som en brist eftersom att intervjustudien riktar sig till alla pedagoger som arbetar i en barngrupp, vilket då även inkluderar barnskötare. Trots detta så känner vi att undersökningen ändå har gett oss en bred och innehållsrik information om vilka strategier som är bra att använda vid konflikthantering.

Vi upplevde att en del av de förskollärare som vi intervjuade var dåligt förberedda vid intervjutillfället och inte riktigt visste vilket syfte examensarbetet hade. Detta trots att vi hade skickat ut informationsbrev två veckor innan intervjutillfället ägde rum där det framkom vilket syfte vi hade och även vilka frågeställningar som examensarbetet har. Vid en del av de intervjuer som vi utförde så framkom det att förskollärare inte hade läst det informationsbrev

som vi skickade ut, vilket ledde till att det blev många frågor som till exempel mellan vilka konflikterna skulle det handla om, om det var mellan barn-barn, mellan vuxna – barn eller om det var konflikter inom personalgruppen.

Vi upplevde båda två att vid de tillfällen som vi utförde intervjuerna på egen hand så blev vi störda utav andra pedagoger som ville prata med den förskollärare som intervjuades och även barn som kom till förskolan på morgonen. Detta tror vi beror på att vi inte fick tillgång till ett tillräckligt avskilt rum, utan satt exempelvis i ett rum precis vid en dörr som flitigt används av all personal och barn på förskolan. Därför blev mycket onödigt avbrott i vissa intervjuer och det gjorde att ljudupptagningarna blev obrukbara på vissa ställen.

Resultatdiskussion

Samtliga förskollärare som deltagit i den här studien ser konflikter som en utvecklingsmöjlighet för barnen, några av förskollärarna ansåg till och med att det var nödvändigt. Vi upplevde att intervjufrågan om vilka strategier som används vid konfliktmedlingen när barn bråkar om samma leksak eller när något barn inte får vara med och leka ansågs som någonting som ofta förekommer i förskolan. Varje intervjusvar på denna fråga inleds med en suck och sägs vara en besvärlig del av vardagslivet i verksamheten. Trots detta så anser förskollärarna, precis som Brodin och Hylander (2002) gör, att konflikterna är en viktig del av varje barns liv då det bidrar till en utveckling hos barnen. Konflikter är någonting som barnen kommer stöta på under hela sitt liv, därför är det viktigt att vi som pedagoger inom förskolan hjälper till att lägga en stabil grund för barnen som består av kunskaper om konflikt hantering och vilka strategier som är bra att använda vid en konfliktlösning.

Tidigare forskning kring konflikter och hanteringen av konflikter med barn i förskoleåldern har betonat vikten av att lära barnen att lösa konflikter med hjälp av kommunikation istället för att använda sig av fysiska konfrontationer. I USA, där våldet bland ungdomar ökar allt mer, så läggs det stor vikt i att lärarna i skolorna ska lära barnen hur man löser konflikter utan att slåss och istället försöker lära dem olika strategier för att konflikten ska kunna lösas med hjälp av en diskussion istället. Helst vill man att barnen ska lösa konflikterna själva, men om det inte fungerar så träder läraren in och stödjer barnen i konflikten (Doppler-Bourassa, Harkins & Mehta, 2008). Genom denna studie som vi har utfört så framgår det att det även många svenska förskolor arbetar med samma strategier som USA. De förskollärare som vi har intervjuat har betonat vikten av att lära barnen hur man

genom att diskutera tillsammans om konfliktens uppkomst också så småningom kan komma överrens om hur den också kan lösas. Även om vi i Sverige inte har lika stor ökning av våldet bland ungdomarna, så väljer pedagoger ofta de strategier som förespråkar att lösningarna på konflikter sker genom att man belyser båda parternas känslor och tankar kring konflikten. Genom att barnen lär sig att handskas med konflikter med hjälp av denna strategi så leder det till en utveckling av barnens känslor och tankar. Utifrån ett utvecklingspsykologiskt perspektiv så kan det ses som någonting positivt, eftersom att barnen genom detta kan utvecklas som individer (Hakkvoort, 2008).

De stöd pedagoger kan ge barnen i deras konfliktlösning har stor betydelse för barnens utveckling och lärande. Pedagogens roll kan ha många namn som till exempel medlare, samtalsledare och handledare. Enligt Wahlström (1996) intar pedagoger en medlarroll som kan visa barnen olika strategier i hur man kan lösa konflikten utan att pedagogens egna tankar och värderingar. Genom detta får barnen uppleva konfliktlösning och detta kan ge dem egna verktyg eller strategier. Dessa kompetenser kommer i sin tur hjälpa barnen att kunna lösa konflikterna själv (Brodin & Hylander, 2002). Genom de konflikter barnen får uppleva i förskolans verksamhet stimuleras barnens samspel och de får hjälp att bearbeta dem. Barnen får rätt verktyg för att hantera de konflikter som uppstår i lek och de får en förståelse för sina rättigheter och skyldigheter genom det ansvar som konflikterna medför (Skolverket, 2010).

Denna studie har visat att det inte finns några specifika riktlinjer för hur eller när man som vuxen ska träda in och försöka hjälpa till att lösa en konflikt som uppstår mellan barn. Flertalet av de förskollärare som deltagit i den här intervjustudien säger att mycket av konfliktmedlingen sker via en fingertoppskänsla, alltså att man som pedagog känner av när det är rätt tillfälle att träda in och medla. Ibland går man in för tidigt och ibland för sent. Därför tror vi att det är en pedagogs erfarenheter av konflikter som är en avgörande aspekt när man väljer att träda in och medla. Kan det innebära att pedagoger som har arbetat länge inom förskolan har bättre konflikthanterings strategier på grund utav sina erfarenheter än de nyexaminerande förskollärarna?

Även om det inte finns ett rätt sätt att lösa konflikter på, så verkar det ändå finnas en slags oskriven regel om hur man ska göra. Vi upplevde att förskollärarnas strategier vid konflikthanteringen och konfliktlösningen var väldigt lika varandra. Trots att de arbetar i olika städer och på olika förskolor så används liknande strategier. Det som alla förskollärarna var överrens om är att man vill att barnen ska kunna lära sig att lösa konflikterna på egen hand.

Detta förstärks av förskolans läroplan där pedagogernas mål är att barnen ska lära sig att lösa sina konflikter på egen hand (Skolverket, 2010). Det som skiljde sig mellan förskollärarnas och förskolornas tänk är arbetet med att förebygga konflikter. Vissa tyckte att konfliktförebyggande arbeten handlar om att pedagogerna ska finnas tillgängliga och ständigt vara närvarande i barngruppen för att kunna se och förhindra uppkomsten av konflikter medan andra ansåg att man lär börja arbeta med det tidigt genom att börja läsåret med exempelvis ett kompi-systema. En del förskolor valde att förebygga konflikter genom att anpassa innemiljön så att inga lekar ”krockade” med varandra, man skapade alltså olika rum i rummen för att skapa enskilda platser till olika lekar. Vi anser att det förebyggande arbetet kan skilja sig mellan förskolor och avdelningar beroende på hur barngruppen ser ut, men vi vill framhäva att det är väldigt viktigt att ständigt ha ett arbete kring förebyggandet av konflikter. Detta för att konflikterna inte ska gå överstyr utan så att barnen får en chans att utveckla goda kunskaper in hur man löser en konflikt utan att bli fysisk, det vill säga att man löser konflikten med hjälp av ord och inte slag.

Det framgår tydligt av denna studie att kommunikation är ett arbetssätt som är av stor vikt. Samtliga förskollärare som deltagit i denna studie använder kommunikationen som ett verktyg för att medla mellan barnen som har hamnat i en konflikt med varandra. De strategier som har omnämnt under intervjutillfällena stämmer väl överrens med den handlingsmodell som Öhman (2009) kallar för KTH, där det går ut på att pedagogerna går in och medlar mellan barnen och den pyramidmodell som Hakvoort (2008) nämner i sin studie. De använder här kommunikationen som ett verktyg för att belysa båda barnens syn på konflikten och belyser deras känslor. När barnen fått säga sin mening så är det läge att diskutera fram en lösning på konflikten.

Didaktiska implikationer

Det resultat som har framkommit ur denna intervjustudie kommer att kunna bidra till att nyblivande förskollärare och att de pedagoger som känner sig osäkra på hur man löser konflikter på ett bra sätt kan ta del utav andra verksamma pedagogers strategier för konfliktlösning. Vi upplever nämligen själva att de strategier som vi har fått tagit del av via den här undersökningen har gett oss goda förutsättningar för att kunna lösa konflikter som kan uppstå mellan barnen på förskolan på ett bra sätt, något som vi innan undersökningen påbörjades inte kände att vi kunde.

Utöver detta så har denna studie visat att det finns ett behov av att tillföra utbildning kring ämnet konflikthantering i förskolan under de terminer som man utbildar sig på högskolan. Studien belyser vikten av att man som vuxen i förskolan måste ha grundläggande kunskaper i konflikthanteringen för att i sin tur kunna ge barnen de rätta verktygen för att själva kunna utveckla bra strategier för konfliktlösningar. Därför anser vi att det är viktigt att man får en grundläggande kunskap om konflikthantering redan under sin utbildning, så att man inte kommer ut som nyexaminerad förskollärare och inte vet hur man ska göra.

Fortsatt forskning

Vi tycker att det skulle vara intressant att forska vidare i hur konfliktarbetet ser ut på ett antal förskolor i början av ett läsår och mot slutet av läsåret. Man skulle kunna jämföra förskolor som arbetar aktivt med att förebygga genom teman, drama och litteratur med de förskolor som har ett annat synsätt om det förebyggande arbetet. Detta vore intressant för att vi som förskollärare ska ge barnen rätt verktyg och strategier för att dem själva ska kunna hantera de konflikter de hamnar i.

Sedan då vi inte fick chansen att ha med några barnskötare i vår intervjustudie så tycker vi att det vore intressant att intervjua ett antal barnskötare för att få deras syn på de konflikter som uppstår mellan barnen i lek och vilka strategier dem använder sig av. Är denna kompetens och strategier som förskollärarna påvisat i vår studie något som är ett specifikt förskollärartänk eller något de fått genom sin utbildning.

Referenslista

- Brodin, M. & Hylander, I. (2002). *Själv-känsla: att förstå sig själv och andra*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi.
- Corsaro, William A. (1981). Friendship in the nursery school. Social organization in a peer environment. I S. R. Asher & J. M. Gottman (Eds.), *The development of children's friendships* (ss. 207–241). Cambridge: Cambridge University Press
- David, Kevin M., Murphy, Bridget C., Naylor, Janett M., Stonecipher, Kim M. (2004). The effects of conflict role and intensity on preschoolers' expectations about peer conflict. *International Journal of Behavioral Development*, 28 (6). 508–517.
- Doppler-Bourassa, Elizabeth., Harkins, Debra A., Mehta, Clare M. (2008). Emerging Empowerment: Conflict. *Early Education And Development*, 19 (6). 885-906.
- Edman Ståhl, I. (1999). *Det går att göra så här!: [om att lösa vardagskonflikter]*. (1. uppl.) Hässelby: Runa.
- Hakvoort, Ilse. (2008). The conflict pyramid: a holistic approach to structuring conflict resolution in schools. *Journal of Peace Education*, 7 (2). 157-169.
- Hedström, H. (2014). *Barn som oroar: bemötande och metoder i förskola och förskoleklass*. Stockholm: Lärarförlaget.
- Jonsdottir, F. (2007). Barns kamratrelationer i förskolan: samhörighet, tillhörighet, vänskap, utanförskap. Diss. Lund: Lunds universitet, 2007. Malmö.
- Kolfjord, I. (2009). *Konflikthantering i skolan: kamratmedling framför nolltolerans*. (1. uppl.) Malmö: Bokbox.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lärarförbunden (2014). *Så använder du ordet "hen"* (Artikelnr 2014 – 01-31). Hämtade 2014-10-23, från lärarförbundets websida: <https://www.lararforbundet.se/artiklar/sa-anvander-du-ordet-hen>
- Nilsson, B. & Waldemarson, A. (1995). *Kommunikation mellan människor*. Lund: Studentlitteratur.
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. (3. uppl.) Stockholm: Liber.
- Sjögren, P.A., Györki, I. & Malmström, S. (2010). *Bonniers svenska ordbok: [4000 nya ord, praktiska skrivråd]*. (10. uppl.) Stockholm: Bonnier Fakta.
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket.

Sommer, D. (2008). *Barndomspsykologi: utveckling i en förändrad värld*. (3. uppl.) Malmö: Liber.

Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wahlström, G.O. (1996). *Hantera konflikter - men hur?: metodbok för pedagoger*. (1. uppl.) Hässelby: Runa.

Wrangsjö, B. (red.) (1998). *Barn som märks: utvecklingspsykologiska möjligheter och svårigheter*. Stockholm: Natur och kultur.

Öhman, M. (2003). *Empati genom lek och språk*. (2., [aktualiserade] uppl.) Stockholm: Liber.

Öhman, M. (2009). *Hissad och dissad: om relationsarbete i förskolan*. Stockholm: Liber.

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Vad har du för syn på konflikter?
2. Vad använder du/ni er av för strategier för att lösa konflikter som uppstår i lek?
3. Hur arbetar ni för att förebygga konflikter?
4. Vad tycker du – är det positivt eller negativt med de konflikter som barnen får uppleva i leken? Kan du beskriva varför eller varför inte?
5. När väljer du att träda in och hjälpt till att lösa en konflikt?
6. När anser du att en konflikt ”spårat ur”?
7. Vilka strategier skulle du använda dig av för att lösa följande konflikter:
 - Två eller flera barn som bråkar om samma sak?
 - Ett barn som inte får vara med och leka?

Bilaga 2 Brev till pedagoger

Hej pedagoger!

Vi, Sofia och Madelen, är nu inne på vår sista termin på förskolläraryrket på Högskolan i Gävle och det är dags för oss att skriva examensarbete. Det ämne som vi har valt till detta arbete handlar om hur pedagoger hanterar och löser konflikter mellan barn i förskolan, med inriktning på konflikter som uppstår vid lek. För att kunna genomföra denna undersökning så har vi valt att använda intervjuer som metod eftersom vi vill få fram pedagogers erfarenheter och synsätt. Det skulle vara till stor hjälp för oss om du skulle vilja ställa upp på en intervju.

För att vi lättare ska kunna bearbeta och analysera svaren vi fått genom intervjun, så skulle vi vilja spela in samtalet med hjälp av våra mobiltelefoner. Det inspelade materialet kommer efter avslutat arbete att raderas. Om du inte tycker detta känns bra så finns möjligheten att säga ifrån.

Under intervjun kommer vi att ställa 8 stycken frågor och dessa frågor utgår ifrån de undersökningsfrågor som vi har i detta arbete.

- Hur resonerar pedagogerna kring konfliktlösning i förskolan?
- Vad anser pedagogerna att man kan göra för att förebygga konflikter som uppstår i lek?

Vi delger er våra frågeställningar för att ni ska kunna förbereda er och ”komma in i tänket” på vad intervjun kommer att handla om. Om du har några frågor eller andra funderingar så kan du kontakta Sofia eller Madelen på någon av våra mailadresser.

Sofia: xxx@hig.se eller xxx@hotmail.com

Madelen: xxx@hig.se eller xxx@hotmail.com

Tack på förhand!

Hälsningar

Sofia Israelsson & Madelen Danielsson